

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO SAVIŽUDYBIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS KOMISIJA

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (0 5) 209 6060 El. p. priim@lrs.lt

Pagal adresatų sąrašą

2025-11- Nr. S-2025-

DĖL PATYČIŲ MOKYKLOSE IR KIBERNETINĖJE ERDVĖJE PREVENCIJOS STIPRINIMO

Lietuvos Respublikos Seimo Savižudybių ir smurto prevencijos komisija (toliau – Komisija) 2025 m. lapkričio 12 d. posėdyje svarstė parlamentinės kontrolės klausimus dėl patyčių mokyklose prevencijos ir vaikų bei jaunimo e. patyčių prevencijos.

Lietuvoje patyčių mokyklose ir internete mastas išlieka vienas didžiausių Europoje – patyčias patiria apie 20–30 proc. mokinių, jų mastas nevienodas įvairiose amžiaus grupėse. Nepaisant daugybės pastangų kovoti su patyčiomis, ši tema Lietuvos mokyklose išlieka skaudi. Per du dešimtmečius nemažai įvyko pokyčių šioje srityje, tačiau jie nėra pakankami. Pastaraisiais metais patyčių mažėjimas sulėtėjo, o patyčių internete mastas padidėjo. Nors skaitmeninė erdvė suteikia kūrybos, mokymosi ir bendravimo galimybes, tačiau ji kelia ir naujas rizikas – nuo patyčių ir privatumo pažeidimų iki psichologinio spaudimo bei manipuliacijų algoritmų. Todėl šioje srityje būtina užtikrinti sisteminę teisinių, administracinių ir prevencinių priemonių įgyvendinimą.

Posėdyje pristatyta, kad mokyklose patyčių prevencijos klausimai yra socialinio emocinio ugdymo dalis, integruota į Gyvenimo įgūdžių programą. Kai kuriose ugdymo įstaigose yra įgyvendinamos patyčių prevencijos programos ir iniciatyvos, pasitelkiant visuomenės sveikatos biurus ir nevyriausybinės organizacijas. Komisijos nuomone, yra labai svarbios mokyklų, institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų pastangos, siekiant mažinti patyčių mastą mokyklose, taip pat vaikų ir jaunimo e. patyčių mastą, įgyvendinant prevencijos priemones, įvairius projektus ir iniciatyvas.

Posėdžio metu akcentuota, kad Lietuvoje nacionaliniu lygiu nėra vykdoma patyčių mokyklose prevencijos stebėseną, kuri leistų sistemiškai vertinti ir kryptingai siekti efektyvių pokyčių, mažinant patyčias skirtingo amžiaus mokinių grupėse.

Posėdyje taip pat atkreiptas dėmesys į būtinybę skatinti visas su vaikais dirbančias įstaigas bei organizacijas pasirengti ir įsipareigoti įgyvendinti vaiko apsaugos politiką. Tai yra vienas iš „[Vaikui saugios aplinkos standartų](#)“, kuriuos 2025 m. parengė viešoji įstaiga „Paramos vaikams centras“ kartu su partneriais. Siekiant minėtų standartų įgyvendinimo nacionaliniu lygiu, būtini kompleksiniai sprendimai ir glaudus tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Komisija planuoja atskirai svarstyti šį klausimą 2025 m. gruodžio mėnesį.

Siekdama kompleksiškai spręsti patyčių mokyklose ir e. patyčių problemą, Komisija siūlo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai imtis lyderystės:

1. Nacionaliniu lygiu kiekvienais metais vykdyti įvairaus amžiaus mokinių apklausas apie mokyklose mokinių patirtas patyčias ir jų pačių tyčiojimosi iš kitų mokinių patirtį, siekiant įvairiais pjūviais įvertinti patyčių tendencijas pagal mokyklas, skatinant mokyklas reguliariai rinkti informaciją apie patyčių atvejus, vykdyti jų analizę ir siekti pažangos;

2. Sutelkti institucijų bei organizacijų pastangas ir apsvarstyti galimybes Lietuvoje pritaikyti užsienio valstybių, kuriose veikia nacionalinis partnerystės tinklas prieš patyčias, vienijantis valstybines institucijas ir nevyriausybines organizacijas, gerą patirtį¹. Toks tinklas galėtų koordinuoti bendrą valstybės, savivaldos, mokyklų, darželių, tėvų ir vaikų organizacijų veikimą, mažinant patyčias ir stiprinant saugią emocinę aplinką ugdymo įstaigose, ir leistų reguliariai stebėti situaciją bei fiksuoti progresą. Šis modelis galėtų būti laikomas ilgalaikiu ir sisteminiu valstybinio lygmens atsaku į patyčias, nes kiekviena įstaiga turėtų aiškią prevencijos strategiją, reaguotų nedelsiant, o pagalba vaikui būtų prieinama laiku;

3. Kartu su įvairių sričių specialistais parengti mokiniams (adaptuojant pagal jų amžiaus grupes) ir tėvams skirtą struktūrizuotą informaciją (atmintines) apie patyčias (jų atpažinimą, priežastis, veiksmus patyrus patyčias ir kitais aspektais) ir nacionaliniu lygiu įpareigoti, kad šiomis atmintinėmis būtų vadovaujamasi, jos būtų viešai skelbiamos visose mokyklose ir kitose įstaigose, kurios teikia paslaugas vaikams;

4. Kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Nacionaline švietimo agentūra, Lietuvos įtraukties švietime centru ir kitomis institucijomis bei nevyriausybėmis organizacijomis bendromis pastangomis organizuoti nacionaliniu lygiu šviečiamojo pobūdžio socialines kampanijas, skirtas edukuoti visuomenę apie patyčių mokyklose ir kibernetinėje erdvėje žalą, jų priežastis ir pasekmes jaunajai kartai, mokinių teisę į pagarbą ir saugią aplinką mokykloje, formuoti visuomenės nepakantumą patyčioms;

5. Bendradarbiaujant su Saugėsio interneto centru Lietuvoje, Ryšių reguliavimo tarnyba, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kitomis institucijomis ir organizacijomis:

5.1. Parengti informacinio pobūdžio leidinius (plakatus, skrajutes, trumpas atmintines ir kt.) apie e.patyčias ir kitą žalingą turinį internete ir užtikrinti, kad šie leidiniai pasiektų visus vaikus ir tėvus (per e.dienynus, mokyklų interneto svetaines ir kitais kanalais), šie leidiniai reguliariai būtų atnaujinami ir su jais supažindinami visi mokiniai ir tėvai;

5.2. Nacionaliniu lygiu šviesti mokyklų bendruomenės visus narius (įskaitant mokinius ir jų tėvus) bei kitas visuomenės grupes apie Švietimo įstatymo 232 straipsnyje nustatytą pareigą pranešti institucijoms apie e. patyčias ir kitą draudžiamą ar ribojamą skleisti viešąją informaciją Ryšių reguliavimo tarnybos interneto karštąja linija „Švarus internetas“;

6. Reguliariai organizuoti bendrus pasitarimus su ministerijomis ir kitomis institucijomis, įstaigomis ir nevyriausybėmis organizacijomis, siekiant:

6.1. Stiprinti bendradarbiavimą ir spręsti patyčių mokyklose ir e.patyčių prevencijos, taip pat kitus visoms mokyklų bendruomenės narių grupėms (įvairių poreikių turintiems mokiniams,

¹ Norvegijos atvejis: <https://www.partnerskapmotmobbing.no/information-in-english> ; https://www.elevombudene.no/english?utm_source=chatgpt.com;

Airijos atvejis: <https://www.gov.ie/en/department-of-education/publications/cine%C3%A1ltas-action-plan-on-bullying/> ; Švedijos atvejis: <https://beo.skolinspektionen.se/>

tėvams, mokytojams ir specialistams) aktualius klausimus, siekiant pašalinti veiksniai, kurie lemia patyčių plitimą ir kitas smurtinio pobūdžio elgesio mokyklose ir kibernetinėje erdvėje apraiškas;

6.2. Reguliariai sistemiškai vertinti, kaip įgyvendinamos Švietimo įstatymo 23¹ ir 23² straipsnių, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatos, susijusios su apsauga nuo smurto švietimo įstaigose, teise gauti psichologinę pagalbą po pranešimo apie smurto faktą, su e. patyčiomis ir kita draudžiama ar ribojama skleisti viešąja informacija;

6.3. Įvertinti baudžiamosios ir administracinės atsakomybės už teisės aktų pažeidimus patyčių mokyklose ir e. patyčių srityse taikymo tendencijas ir veiksmingumą.

Maloniai prašome Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos **iki 2026 m. sausio 30 d.** informuoti Komisiją apie šių rekomendacijų įgyvendinimo eigą, pasiektus rezultatus ir planuojamus veiksmus, siekiant dar didesnės pažangos patyčių mokyklose ir e. patyčių prevencijos srityse.

PRIDEDAMA. Adresatų sąrašas.

Komisijos pirmininkė

Modesta Petrauskaitė

**2025-11- rašto Nr. S-2025-
adresatų sąrašas**

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
2. Nacionalinė švietimo agentūra
3. Lietuvos įtraukties švietime centras
4. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (prašome persiųsti Tarpžinybinės vaiko gerovės tarybos nariams)
5. Sveikatos apsaugos ministerija
6. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
7. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga
8. Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra
9. Ryšių reguliavimo tarnyba
10. Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos
11. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba
12. Asociacija „Langas į ateitį“
13. Saugesnio interneto centras Lietuvoje
14. Skaitmeninės etikos centras
15. Viešoji įstaiga „Paramos vaikams centras“
16. Viešoji įstaiga „Vaikų linija“
17. Viešoji įstaiga „Jaunimo linija“
18. Lietuvos mokyklų vadovų asociacija
19. Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų asociacija
20. Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija
21. Lietuvos progimnazijų asociacija
22. Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacija
23. Lietuvos gimnazijų asociacija
24. Lietuvos moksleivių sąjunga

Kopija siunčiama:

1. Tarpžinybinei vaiko gerovės tarybai
2. Lietuvos psichologų sąjungai
3. Lietuvos emocinės paramos tarnybų asociacijai
4. Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijai
5. Lietuvos pedagoginių psichologinių tarnybų vadovų asociacijai
6. Lietuvos savivaldybių asociacijai
7. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių asociacijai